

Šesti međunarodni interdisciplinarni
skup mladih naučnika društvenih i
humanističkih nauka

The Sixth International
Interdisciplinary Conference for
Young Scholars in Social Sciences and
Humanities

CONTEXTS

**Zbornik radova
Book of Proceedings**

www.ff.uns.ac.rs

IMPRESSUM

Šesti međunarodni interdisciplinarni skup mladih naučnika društvenih i
humanističkih nauka
KONTEKSTI

Univerzitet u Novom Sadu
Filozofski fakultet
1. decembar 2021.
ZBORNIK
RADOVA

IMPRESSUM

The Sixth International Interdisciplinary Conference for Young Scholars in Social
Sciences and Humanities
CONTEXTS

University of Novi Sad
Faculty of Philosophy
1 December 2021
BOOK OF
PROCEEDINGS

ISBN

978-86-6065-741-3

UDK

3-029:088(082)

COBISS .SR-ID

116805129

Izdavač:

Filozofski fakultet
Univerziteta u Novom Sadu

Za izdavača:

Prof. dr Ivana Živančević-Sekeruš, dekanica Filozofskog fakulteta

Urednici:

Prof. dr Zoran Paunović
Prof. dr Željko Milanović

Tehnička redakcija:

Kristina Ostojić

Publisher:

Faculty of Philosophy,
University of Novi Sad

For the publisher:

Prof. Dr Ivana Živančević-Sekeruš, Dean of Faculty of Philosophy

Editors:

Prof. Dr Zoran Paunović
Prof. Dr Željko Milanović

Technical Editing:

Kristina Ostojić

PROGRAMSKI ODBOR/PROGRAMME COMMITTEE

Member	Institution
Prof. Dr Ivana Živančević-Sekeruš	Faculty of Philosophy, University of Novi Sad, Serbia
Prof. Dr Željko Milanović	Faculty of Philosophy, University of Novi Sad, Serbia
Prof. Dr Zoran Paunović	Faculty of Philosophy, University of Novi Sad, Serbia

Prof. Dr Jasmina Grković-Major	Faculty of Philosophy, University of Novi Sad, Serbia
Prof. Dr Angela Richter	Martin Luther University of Halle-Wittenberg, Germany
Prof. Dr Alla Tatarenko	Ivan Franko University of Lvov, Ukraine
Dr Silvia Martínez Ferreiro	University of Barcelona, Spain, University of Groningen, the Netherlands
Doc. Dr Aleksander Urkom	Eötvös Loránd University of Budapest, Hungary
Dr Mika Risku	Institute of Educational Leadership, University of Jyväskylä, Finland
Dr Catherine Swift	Mary Immaculate College, University of Limerick, Ireland
Doc. Dr Kornelija Ajlec	University of Ljubljana, Slovenia
Prof. Dr Tomasz Kwoka	Jagiellonian University in Krakow, Poland
Prof. Dr Björn Hansen	Institute for Slavic Studies, University of Regensburg, Germany
Prof. Dr Vesna Požgaj Hadži	Faculty of Arts, University of Ljubljana, Slovenia
Prof. Dr Boris Dudaš	University of Rijeka, Croatia
Prof. Dr Renate Hansen-Kokorus	Institute for Slavic Studies, Karl-Franzens University of Graz, Austria
Prof. Dr Ioana Vid	West University of Timisoara, Romania
Prof. Dr Zoran Milutinović	UCL School of Slavonic and East European Studies (SSEES), University College London, the United Kingdom
Prof. Dr Santiago López-Ríos	Complutense University of Madrid, Spain
Prof. Dr Karl Kaser	Karl-Franzens University of Graz, Austria
Prof. Dr Sanja Bošković-Danojlić	University of Poitiers, France
Prof. Dr Natasha Boškić	The University of British Columbia, Canada
Prof. Dr Marija Omazić	University of Osijek, Croatia

ORGANIZACIONI ODBOR/ORGANISING COMMITTEE

Member	Department/ role
Prof. Dr Ivana Živančević-Sekeruš	Dean

Prof. Dr Olivera Knežević Florić	Vice-Dean for Financing
Prof. Dr Jasmina Kodžopeljić	Vice-Dean for Education
Prof. Dr Zoran Paunović	Vice-Dean for International Relations and Science
Prof. Dr Milivoj Alanović	Vice-Dean for Accreditation, Self-Evaluation, and Quality Assurance
Dr Nataša Milićević	Department of English Studies
Prof. Dr Una Popović	Department of Philosophy
Prof. Dr Katalin Ozer	Department of German Studies
Prof. Dr Éva Toldi	Department of Hungarian Studies
Prof. Dr Đura Hardi	Department of History
Prof. Dr Vladimir Gvozden	Department of Comparative Literature
Prof. Dr Smiljana Milinkov	Department of Media Studies
Prof. Dr Slađana Zuković	Department of Pedagogy
Prof. Dr Ljiljana Mihić	Department of Psychology
Prof. Dr Diana Popović	Department of Romance Studies
Dr Ivana Ivanić	Department of Romanian Studies
Prof. Dr Milivoj Alanović	Department of Ruthenian Studies
Prof. Dr Nataša Ajdžanović	Department of Slavic Studies
Prof. Dr Jasna Uhlarić	Department of Slovak Studies
Prof. Dr Dušan Ristić	Department of Sociology
Prof. Dr Isidora Bjelaković	Department of Serbian Language and Linguistics
Prof. Dr Sanja Paripović-Krčmar	Department of Serbian Language and Linguistics

IZVRŠNI ODBOR/EXECUTIVE COMMITTEE

Prof. Dr Biljana Lungulov	Nikolina Tutuš
Tomislav Bukatarević	Marija Bojanić
Aleksandra Mirković	Vojana Obradović
Ljiljana Siriški	Dr Selka Sadiković
Igor Lekić	Dr Nina Ilić
Maja Hovanjski	Sara Majstorović
Prof. Dr Maja Bosanac	Dr Milica Lazić
Kristina Pejковиć	Dušica Stojadinović
Dragana Lazić Stojković	Marijana Momčilović
Aleksandra Babić	
Dr Milan Gromović	

RECENZENTI RADOVA/PEER REVIEWERS

prof. dr Aleksej Kišjuhas, Filozofski fakultet, Univerzitet u Novom Sadu
prof. dr Biljana Radić Bojanić, Filozofski fakultet, Univerzitet u Novom Sadu
prof. dr Biljana Šimunović Bešlin, Filozofski fakultet, Univerzitet u Novom Sadu
doc. dr Bojana Kovačević Petrović, Filozofski fakultet, Univerzitet u Novom Sadu
prof. dr Borislava Eraković, Filozofski fakultet, Univerzitet u Novom Sadu
doc. dr Borka Malčić, Filozofski fakultet, Univerzitet u Novom Sadu
doc. dr Brankica Drašković, Filozofski fakultet, Univerzitet u Novom Sadu
prof. dr Dejan Pralica, Filozofski fakultet, Univerzitet u Novom Sadu
prof. dr Dinko Gruhonjić, Filozofski fakultet, Univerzitet u Novom Sadu
prof. dr Dragan Prole, Filozofski fakultet, Univerzitet u Novom Sadu
doc. dr Dragana Popović, Filozofski fakultet, Univerzitet u Novom Sadu
prof. dr Dušanka Vujović, Filozofski fakultet, Univerzitet u Novom Sadu
prof. dr Goran Vasin, Filozofski fakultet, Univerzitet u Novom Sadu
prof. dr Gorana Raičević, Filozofski fakultet, Univerzitet u Novom Sadu
prof. dr Gordana Lalić-Krstin, Filozofski fakultet, Univerzitet u Novom Sadu
asistent Iva Simurdić, Filozofski fakultet, Univerzitet u Novom Sadu
prof. dr Ivana Antonić, Filozofski fakultet, Univerzitet u Novom Sadu
prof. dr Jasmina Klemenović, Filozofski fakultet, Univerzitet u Novom Sadu
prof. dr Jelena Ajdžanović, Filozofski fakultet, Univerzitet u Novom Sadu
doc. dr Jelena Đermanov Jelena Đermanov, Filozofski fakultet, Univerzitet u Novom Sadu
prof. dr Jelena Kleut, Filozofski fakultet, Univerzitet u Novom Sadu
doc. dr Jelena Maričević Balać, Filozofski fakultet, Univerzitet u Novom Sadu
doc. dr Lazar Milentijević, Filozofski fakultet, Univerzitet u Novom Sadu
prof. dr Maja Krstić, Filozofski fakultet, Univerzitet u Novom Sadu
prof. dr Maja Marković, Filozofski fakultet, Univerzitet u Novom Sadu
prof. dr Marija Stefanović, Filozofski fakultet, Univerzitet u Novom Sadu
prof. dr Marina Kurešević, Filozofski fakultet, Univerzitet u Novom Sadu
doc. dr Mario Liguori, Filozofski fakultet, Univerzitet u Novom Sadu F
doc. dr Melina Panaotović, Filozofski fakultet, Univerzitet u Novom Sadu
prof. dr Mihael Antolović, Pedagoški fakultet u Somboru, Univerzitet u Novom Sadu
prof. dr Milan Ajdžanović, Filozofski fakultet, Univerzitet u Novom Sadu
doc. dr Milena Letić Lungulov, Filozofski fakultet, Univerzitet u Novom Sadu
prof. dr Milica Andevski, Filozofski fakultet, Univerzitet u Novom Sadu
doc. dr Miloš Jocić, Filozofski fakultet, Univerzitet u Novom Sadu
prof. dr Nataša Dragin, Filozofski fakultet, Univerzitet u Novom Sadu
prof. dr Nataša Kiš, Filozofski fakultet, Univerzitet u Novom Sadu
prof. dr Nataša Milivojević, Filozofski fakultet, Univerzitet u Novom Sadu
prof. dr Nataša Radusin Bardić, Filozofski fakultet, Univerzitet u Novom Sadu
dr Nataša Tančić, Filozofski fakultet, Univerzitet u Novom Sadu
prof. dr Nenad Ninković, Filozofski fakultet, Univerzitet u Novom Sadu
prof. dr Nevena Varnica, Filozofski fakultet, Univerzitet u Novom Sadu
prof. dr Olga Panić Kavgić, Filozofski fakultet, Univerzitet u Novom Sadu
prof. dr Radoslav Eraković, Filozofski fakultet, Univerzitet u Novom Sadu
prof. dr Sabina Halupka Rešetar, Filozofski fakultet, Univerzitet u Novom Sadu
prof. dr Sanja Paripović Krčmar, FF Filozofski fakultet, Univerzitet u Novom Sadu

dr Senka Slijepčević, Filozofski fakultet, Univerzitet u Novom Sadu
prof. dr Slobodan Bjelica, Filozofski fakultet, Univerzitet u Novom Sadu
prof. dr Smiljana Milinkov, Filozofski fakultet, Univerzitet u Novom Sadu
prof. dr Snežana Gudurić, Filozofski fakultet, Univerzitet u Novom Sadu
prof. dr Snežana Vukadinović, Filozofski fakultet, Univerzitet u Novom Sadu
prof. dr Sonja Filipović Kovačević, Filozofski fakultet, Univerzitet u Novom Sadu
prof. dr Sonja Veselinović, Filozofski fakultet, Univerzitet u Novom Sadu
doc. dr Srđan Orsić, Filozofski fakultet, Univerzitet u Novom Sadu
doc. dr Stefan Janjić, Filozofski fakultet, Univerzitet u Novom Sadu
doc. dr Stanislava Marić Jurišin, Filozofski fakultet, Univerzitet u Novom Sadu
doc. dr Stevan Bradić, Filozofski fakultet, Univerzitet u Novom Sadu
prof. dr Strahinja Stepanov, Filozofski fakultet, Univerzitet u Novom Sadu
prof. dr Svetozar Boškov, Filozofski fakultet, Univerzitet u Novom Sadu
prof. dr Vesna Manojlović Nikolić, Filozofski fakultet, Univerzitet u Novom Sadu
prof. dr Vladimir Barović, Filozofski fakultet, Univerzitet u Novom Sadu
prof. dr Vladimir Gvozden, Filozofski fakultet, Univerzitet u Novom Sadu
prof. dr Vladimir Mihajlović, Filozofski fakultet, Univerzitet u Novom Sadu
prof. dr Žarko Bošnjaković, Filozofski fakultet, Univerzitet u Novom Sadu
prof. dr Željko Marković, Filozofski fakultet, Univerzitet u Novom Sadu
prof. dr Željko Milanović, Filozofski fakultet, Univerzitet u Novom Sadu
prof. dr Žolt Lazar, Filozofski fakultet, Univerzitet u Novom Sadu
prof. dr Zoltan Geler, Filozofski fakultet, Univerzitet u Novom Sadu
prof. dr Zoran Paunović, Filozofski fakultet, Univerzitet u Novom Sadu
prof. dr Zorica Đergović Joksimović, Filozofski fakultet, Univerzitet u Novom Sadu
prof. dr Zorica Hadžić, Filozofski fakultet, Univerzitet u Novom Sadu

Autori su odgovorni za jezičku korektnost svojih radova.
Each author is responsible for the language accuracy of their paper.

САДРЖАЈ
TABLE OF CONTENTS

LITERATURE IN CONTEXT

Branislava Maksimović
STARI/NOVI *LUDUS*: IGRA KAO FORMA ZNANJA I KULTURE U
POZNO RENESANSNOJ I BAROKNOJ KNJIŽEVNOSTI U ITALIJI..... 15

Sofija Skuban, Petar Ćurčić
TOTALITARIZAM U RANIM DRAMAMA HAROLDA PINTERA:
KNJIŽEVNI I DRUŠTVENOTEORIJSKI ASPEKTI..... 29

SERBIAN LITERATURE IN CONTEXT

Сава Д. Уко
ЛИК СВЕТОГ САВЕ У СРПСКИМ СРЕДЊОВЕКОВНИМ
ХАГИОГРАФИЈАМА И У ДЕЛУ НИКАНОРА ГРУЈИЋА..... 45

Наташа Катић
ЖЕНА КАО СИМБОЛ АНЂЕЛА И ДЕМОНА У РОМАНУ „ВАСА
РЕШПЕКТ” ЈАКОВА ИГЊАТОВИЋА 59

Љиљана Бајац Николић
МОТИВ ОГУЂЕНОСТИ У РОМАНУ БОРИСАВА СТАНКОВИЋА *ГАЗДА
МЛАДЕН*..... 69

Тања Којић
ПРИПОВЈЕДНО СТВАРАЛАШТВО ВЕЉКА ПЕТРОВИЋА У СВЈЕТЛУ
КЊИЖЕВНЕ КРИТИКЕ..... 83

Александра Чебашек
АРХЕТИП МАЈКЕ У ПРИПОВЕЦИ ИВЕ АНДРИЋА „МАРА
МИЛОСНИЦА” 97

Зорица Младеновић
ДИСТОПИЈСКИ ПРОСТОРИ У РОМАНИМА МИЛОША ЦРЊАНСКОГ.. 111

Сања Перић
ФИЛМСКА ПОЕТИКА ЖИВОЛИНА ПАВЛОВИЋА У ЕСЕЈИСТИЦИ
БОРИСЛАВА РАДОВИЋА 127

Јелена Маринков
КЊИЖЕВНОИСТОРИЈСКА РЕЦЕПЦИЈА ПОЕЗИЈЕ БРАНИСЛАВА
ПЕТРОВИЋА..... 141

Ana Huber
ODJECI POSTMODERNE POETIKE ROBERTA BOLANJA U ROMANU
UVOD U SRPSKU KNJIŽEVNOST SA JUŽNOSLOVENSKIM
KNJIŽEVNOSTIMA PREDRAGA CRNKOVIĆA..... 155

EDUCATION IN CONTEXT

Aleksandra Pavlović
PARTICIPACIJA DECE PREDŠKOLSKOG UZRASTA KAO OSNOVA
OBRAZOVANJA ZA DEMOKRATIJU I AKTIVNO GRAĐANSTVO 169

Meleka Asotić
PERCEPCIJA SREDNJOŠKOLACA O KVALITETU OBRAZOVANJA U
KONTEKSTU SAVLADAVANJA GRADIVA KROZ UPOTREBU
IKT ALATA 181

HISTORY IN CONTEXT 1

Жарко Илић
ГЕОГРАФСКО ЗНАЊЕ ВУКА СТЕФАНОВИЋА КАРАЦИЋА О СРБИЈИ И
СРБИМА..... 201

Лазар Аксентијевић
АНТИЧКЕ ТЕМЕ У ЧАСОПИСУ *СТРАЖИЛОВО* ОД 1886. ДО 1893.
ГОДИНЕ 215

Kristina Jorgić Stepanović
KRAGUJEVAČKA TRAGEDIJA 1941. GODINE U UDŽBENICIMA
ISTORIJE (1945-2021) 231

Наталија Димић Ломпар
МЕТОДОЛОШКИ ИЗАЗОВИ У ПРОУЧАВАЊУ ПОСЛЕРАТНЕ
ИСТОРИЈЕ ПОДЕЉЕНЕ НЕМАЧКЕ..... 245

MEDIA AND CONTEXT

Pablo Esteban Romero Medina
FREEDOM OF EXPRESSION AND INTER-CLASSISM: HOW THE ALT
RIGHT IS EARNING THE TRUST OF THE YOUTH 261

Jovana Davidović RAZOTKRIVANJE AUTORITARNE SUBMISIVNOSTI: IDENTITET I MEDIJI KAO KLJUČNI FAKTORI	273
Sanja Kljajić ULOGA BEKGRAUNDA U IZVEŠTAVANJU O RATNIM SUKOBIMA: STUDIJA SLUČAJA SUKOBA OKO NAGORNO-KARABAHA	287
Stefani Šovanec U RATU SA KOVIDOM-19: DISKURS O VIRUSU NA ZVANIČNIM KONFERENCIJAMA ZA NOVINARE.....	307
Katarina Čikoš KRITIČKI STAV MLADIH PREMA SADRŽAJU I VREDNOSTIMA KOJI ISTIČU MEDIJI I DRUŠTVENE MREŽE.....	323
Stefan Vilotić KOMUNIKACIJA MUZEJA SA PUBLIKOM NA INSTAGRAMU: STUDIJA SLUČAJA TRI MUZEJA U BEOGRADU	339

DISCOURSE, ANALYSIS AND CONTEXT

Лиана Манасян ПОНЯТИЯ «ВКУС» И «МОДА» КАК ОСНОВНЫЕ КОНЦЕПТЫ ВЕСТИМЕНТАРНОГО ДИСКУРСА В КРИТИЧЕСКИХ СТАТЬЯХ ГАЗЕТЫ «СОВЕТСКАЯ КУЛЬТУРА» 1960-Х ГГ.	355
Анђела Вујошевић АНАЛИЗА АРГУМЕНТАЦИОНИХ ОБРАЗАЦА: ИЗВЕШТАВАЊЕ НЕДЕЉНИКА <i>НИН</i> ТОКОМ НАТО БОМБАРДОВАЊА ЈУГОСЛАВИЈЕ..	367
Jovana Bazić DISKURSNI MARKERI U KONTEKSTU OGRAĐIVANJA U POLITIČKOM DISKURSU	383
Grozdana Vidović SECOND LANGUAGE ACQUISITION AND ACCULTURATION: A STUDY ON ETHNIC AND NATIONAL IDENTITIES AMONG FIRST-GENERATION SERBIAN IMMIGRANTS IN THE USA	399

TRANSLATION, MORPHOLOGY AND CONTEXT

Наташа Козомора ГЛАГОЛСКЕ ЛЕКСЕМЕ СА ПРЕФИКСИМА ЗА- И ДО- У РУСКОМ ЛЕЗИКУ И ЊИХОВИ ПРЕВОДНИ ЕКВИВАЛЕНТИ У СРПСКОМ И ЕНГЛЕСКОМ ЈЕЗИКУ	417
---	-----

Јована Стевановић <i>NOMINA ATTRIBUTIVA</i> У РЕЧНИЧКОЈ ЗБИРЦИ <i>ЛЕКСИКА НАРОДНЕ МЕДИЦИНЕ У ТИМОЧКО-ЛУЖНИЧКИМ ГОВОРИМА</i> ЈЕЛЕНЕ ГЛИШИЋ	429
---	-----

SYNTAX AND SEMANTICS IN CONTEXT

Марина Шефер О ЈЕДНОМ ТИПУ КОНДИЦИОНАЛНИХ РЕЧЕНИЦА СА ЗНАЧЕЊЕМ ПОРЕЂЕЊА	447
---	-----

Mihajlo Stamenković КОГНИТИВНО-СЕМАНТИЧКИ ТЕОРИЈСКИ ОКВИР ТАЛМИЈЕВЕ ТИПОЛОГИЈЕ КРЕТАЊА	461
--	-----

Ana Lazarević ANALYSE DE PRODUCTION DES VOYELLES NASALES FRANÇAISES CHEZ LES ÉTUDIANTS SERBOPHONES DE FLE DE LA FACULTÉ DE PHILOSOPHIE, UNIVERSITÉ DE NOVI SAD.....	475
--	-----

PHILOSOPHY, PSYCHOLOGY AND HISTORY IN CONTEXT

Душица Ђокић AESTHETICS OF PLAY – APOLOGETICS OF PEACE: AN ATTEMPT FOR AHISTORICAL REVERSAL OF WORLD HISTORY	491
--	-----

Жарко Илић*
Филозофски факултет у Београду
Универзитет у Београду

UDK: 39(=163.41):929 Karadžić V. S.
91(497.11):929 Karadžić V. S.

ГЕОГРАФСКО ЗНАЊЕ ВУКА СТЕФАНОВИЋА КАРАЦИЋА О СРБИЈИ И СРБИМА

The aim of this paper is to present the geographical knowledge of Vuk Stefanović Karadžić about Serbia and his understanding of the Serbian ethnic space. At the beginning of the paper is presented Vuk's understanding of the geographical notion of Serbia, and then also, Old Serbia. Then was performed an analysis of the data that Vuk brings about the relief and hydrography of Serbia within his geographical works. In addition is presented Vuk's understanding of the geographical borders of Serbia with neighboring areas - Bosnia, Herzegovina, Albania, Macedonia and Bulgaria. Special attention is paid to sources on the basis of which Vuk formed his views on the geography of Serbia and about Serbian ethnic space, as well as the location of geographical terms that Vuk used, and which are important for understanding Serbia's borders. The last part of the paper brings data about sources on the basis of which Vuk formed his understanding of the Serbian ethnic space, as well as its geographical spread.

Keywords: Vuk S. Karadžić, Serbia, Old Serbia, historical geography, ethnography.

Личност која је дала велики допринос географском упознавању Србије, и која је на неки начин присутна при настанку већине географских дела која се тичу Србије током прве половине 19. века био је Вук Стефановић Караџић. Вук је географско упознавање Србије почео током Првог српског устанка, када је путовао по различитим пределима Србије пратећи устаничке вође. Зна се да је у периоду од 1811. до 1813. године повремено боравио на простору источне Србије (Вукановић, 1947: 36; Васовић 1987: 6). У наредном периоду предузимао је различита путовања, од којих је значајније било оно из 1830. године, када је обишао Кнежевину Србију од Београда, преко Крагујевца и Чачка до Студенице. Следећи пут кроз Кнежевину Србију прошао је 1841. године, поново са Студеницом као најјужнијом тачком његовог путовања. У повратку је преко Краљева, Жиче,

* zarko.ilic95@yahoo.com

Крушевца и Ћуприје прошао кроз источну Србију, и преко Пожаревца и Смедерева стигао у Београд. Током свих тих путовања, поред записивања народних песама, Вук је правио свакако и географске белешке. Своје путовање по Србији, али и суседним земљама, наставио је све до смрти 1864. године. Подручја која Вук није посетио биле су територије јужно од Студенице, затим Понишавље, Косово, Метохија и Стари Влах, из чега произилази је да о овим територијама писао на основу података до којих је долазио посредним путем и веома скромне литературе (Васовић 1987: 7). Ова путовања представљала су важан основ за географско упознавање како Србије, тако и других области Балканског полуострва.

На почетку рада најбитније је да укажемо на Вуково схватање географског појма Србије. Прво дело у којем је могуће идентификовати Вуково поимање овог појма је *Српски рјечник* објављен 1818. године. У оквиру овог дела, као градове у Србији, Вук наводи Ниш, Нови Пазар и Призрен, а за Ђаковицу и Дечане пише да су у Метохији, за коју стоји да је област на југоистоку Србије. Вучитрн и Прилеп су наведени као градови на Косову, а за Ситницу је наведено објашњење да је вода у Србији „у Косову“. Једино за Пећ Вук наводи да је у Албанији (Шешум 2017: 91). За Шар-планину јасно наводи да је планина у Србији, а за Стари Влах стоји одредница део у јужној Србији (Стојанчевић 2014: 30-31). Иако се на основу горе изнетих података не може тачно рећи шта је све Вук, у том тренутку, сматрао да спада под географски појам Србије, свакако је та област обухватала Косово и Метохију, простор Старог Влаха и већи део данашње југоисточне Србије. Следећи спис у којем је Вук изнео своје разумевање географског појма Србије била је критика Вајнгартеновог описа и карте Србије, објављене под насловом *Über Serbien* из 1820. године у *Österreichische militärische Zeitschrift* (Weingarten 1820: 62-112). Вајнгартенова карта Србије била је прва карта која је изазвала реакцију неког Србина, што уједно представља и прву критичку анализу неке географске карте у српској науци. Преко Јернеја Копитара, Вук је добио спис, за који је написао критику, а тај спис му је касније послужио као основа за географски спис о Србији, објављен у часопису из 1827. године. Његову критику са српског на немачки језик превео је Јернеј Копитар. Посебну замерку Вук је имао на приказ јужне границе, наводећи да Србија обухвата знатно већу територију од Београдског пашалука и да њена граница на западу иде до до Дрине, на истоку до Тимока, а на југу „не би требало изостављати Метоије (ђе је Призрен и Пећ и

Баковица“ (Радојчић 1927: 40; Стојанчевић 2014: 35; Стојанчевић 2014а: 63).

Дело које је значајније за разумевање географског схватања Србије објавио је Вук 1827. године у свом часопису *Даница. Забавник за годину 1827.* (Карацић 1827: 25-120). Реч је о *Географическо-статистическом описанију Србије*, које је донело податке како из физичке географије, тако и податке о подели земље, становништву, свакодневном животу, образовању. На почетку рада Вук нам даје одговор на питање шта је за њега представљала Србија, будући да одмах говори о границама Србије. Наравно, Вук Србију посматра у географском смислу и у њене границе сврстава територију знатно ширу од оне која је била ослобођена од устаника у Првом српском устанку, а и од оне коју ће обухватити Кнежевина Србија после разграничења са Турском 1833/34. године. Наводи да је северна граница Сава и Дунав, а да западна иде Дрином и даље Лимом на југ, док Тимок одваја Србију од Бугарске на истоку. Већих проблема Вук је имао при одређивању јужне и југоисточне границе Србије. Како би одредио ту страну границе, Вук се у свом раду позива на историјско право српског народа на територију Косова и Метохије, наводећи да на новим мапама, свакако ту мислећи на Вајнгартенову, Метохија, „ђе је Призрен, столица Српски краљева и царева, Пећ, Српска патријаршија и намастир Дечани, остаје у Арнаутској“ (Карацић 1827: 26-27). Овде Вук јасно назначава да је центар српске средњовековне државе било Косово и Метохија и да та територија мора спадати у границе Србије које је Вук поставио. Стога наводи да, ако би на карти Метохија била правилно приказана, односно уцртана северно од Шар-планине, да би у том случају та планина била права граница Србије и Арнаутске. Југоисточну границу Вук је повукао на основу Вајнгартенове карте, наводећи да њу чини Стара планина (Hemus) (Карацић 1827: 27). Овакву границу Вук повлачи на основу историјског права српског народа на те територије, чија основа лежи у средњовековној српској држави, чије је језгро било управо на територији која је остала изван граница полуаутономне, а од 1833. и аутономне Кнежевине Србије. Историјско право на те територије, што је одиграло важну улогу у разумевању географског појма Србије, настало је на основу историјских дела о српској прошлости, као и на основу народне традиције (Пирх 2012: 17). Дело које је уобличио то право било је *Исторія разныхъ словенскихъ народовъ иаипаче Болгарь, Хорватовъ и Сербовъ* од Јована Рајића, које је објављено 1794. године у Бечу, где се говорило о српској историји од досељавања на Балкан до 1765. године (Карацић 1827: 50).

Географски појам Србије Вук користи и 1836. године, приликом писања дела *Срби сви и свуда*, које је објављено 1849. године, као један од списа који су чинили дело *Ковчежић за историју, језик и обичаје Срба сва три закона*. На почетку списа Вук наводи да Срби живе у данашњој Србији, коју је означио као територију између Дрине и Тимока, Дунава и Старе планине. Питање које се ове поставља јесте коју је Вук планину сматрао под именом Старе планине. Вук под тим именом није сматрао планину која се заиста тако зове. О којој планини или скупу планина је реч упућује нас Вуков спис 1827. године, где каже да на југоистоку Стара планина (*Haemus*) дели Србију од Македоније (Карацић 1827: 27). Овај податак Вук преузима са Вајгартенове карте, где је управо Стара планина или Балкан приказана као граница Србије и Македоније. То су заправо планински венци који се пружају дуж дела данашње српско-бугарске границе на југоистоку и дела српско-македонске, од Скопске Црне Горе до Димитровграда. Вук ће задржати географско схватање Србије и у речнику из 1852. године, наводећи као места у Србији Призрен, Ниш, Нови Пазар, Врање, Рожај. У истом речнику наводи да је Шара планина у Србији, а Стара планина је означена као *Balkan, mons Haemus* (Шешум 2017: 91, Карацић 1852: 833).

У погледу појма *Стара Србија*, Вук је први употребио тај назив у већ поменутој критици из 1820. године. Међутим, Вукова употреба овог појма нема географско значење, већ је део синтагме *стара* употребљен у придевском значењу и означава стару српску средњовековну државу (Карацић 1970: 246). Све до речника из 1852. године Вук није користио појам Старе Србије у географском значењу. Тек у овом речнику Вук наводи места и реку за које је сматрао да су у Старој Србији: Пећ, Тетово, Прилеп и Вардар (Карацић 1852: 54, 497 592, 737). Као места у Србији означена су Призрен, Рожај, Врање и Нови Пазар (Терзић 1996: 100; Шешум 2017: 91). На основу овога видимо да је Вук само приближно знао на коју територију се односи назив Стара Србија, али и даље није одустајао од географског појма Србије и његовог везивања за политички појам са јасно дефинисаним границама, те тако и није могао територију јужно од Кнежевине Србије означити именом Старе Србије. Поред навођења места која се налазе у Старој Србији, Вук је дефинисао овај појам у свом речнику, наводећи да је то „земља народа нашег с ону страну Старе планине“. Вуково територијално дефинисање Старе Србије је немогуће објаснити, ако се има у виду које планинске врхове је он подразумевао под Старом планином. Буквално тумачење би било да је то област јужно од горе наведених планинских

врхова које је подразумевао под именом Старе планине, чиме би се искључила област Косова и Метохија, што не дозвољава његово навођење Метохије као области и Пећи као града у Старој Србији (Карацић 1852: 712). У Вуковом дефинисању Старе Србије најбоље се види његово и даље присутно схватање географског појма Србије, јер управо Вукова Стара планина била је јужна и југоисточна граница географске Србије, те је било логично да ће област Старе Србије, приликом географског дефинисања ставити јужно од наведене планине, иако се та дефиниција не поклапа са навођењем појединих места као делова Старе Србије. Пример Метохије на најбољи начин показује Вуково нејасно схватање разлике између Србије и Старе Србије. У одредници за Метохију Вук јасно наводи да је то југоисточни (!) део Србије, у којој се налазе Призрен, Пећ, Ђаковица и Дечани (Карацић 1852: 355). Са друге стране, у одредници за Стару Србију, Вук наводи да се у „гдјекојим местима Старе Србије, као н.п. у Метохији говори се и данас чисто српски“. На основу свега наведеног, јасно је да Вук није имао јасно схватање географског појма Старе Србије, али је пренео тај назив на области јужно од Шар-планине и Скопске Црне Горе, што је урадио и Геден Јосиф Јуришић исте године (Терзић 1996: 99), а пре њих је то учинио Јован Гавриловић 1850. године (Јагодић 2016: 30-31). Ипак, за разлику од Јосифа Јуришића, код Вука се и даље осећа јак утицај европске картографске и географске литературе на схватање географских појмова на Балканском полуострву, као и у писању географског описа Србије 1827, будући да су и у овом речнику Скопље и Дебар смештени у Македонију (Терзић 1996: 99-100; Шешум 2017: 92). Након издавања речника 1852. године, Вук је у оквиру рукописа овог издања наставио са допуњавањем појединих одредница. Тако се у трећем, постхумном издању из 1898. године, урађеном управо на основу Вуковог допуњеног рукописа другог издања, као места у Старој Србији помињу Полог и Качаник, што у издању из 1852. године није случај. (Карацић 1852: 266, 534; Карацић 1898: 276, 551).

Од података из физичке географије, у *Географическо-статистическом описанију Србије*, аутор је описао рељефни изглед Србије, додајући да је те податке преузео од Адама Вајнгартена (Карацић 1827: 25; Вукановић 1947: 38). Вук се држи уверења о централном планинском масиву дуж целог Балканског полуострва, а у правцу запад–исток, од Јадранског до Црног мора. За Вука је тај централни масив ишао од „босански и ерцеговачки планина“, односно од Динарских планина, а у Србију је прелазило између Херцеговине и Албаније (Карацић 1827: 32). Према

Вуковом схватању, по уласку у Србију, ове планине су се раздвајале у две групе. Прва је ишла низ ток Лима ка простору данашње западне и југозападне Србије. Друга грана планина ишла је „на десно око Србије у Бугарску“. Вук њихова имена наводи следећим редом: Сребреница, Шара, Голеш, Црна Гора (стари Orbelus) и Стара планина или Велики Балкан. Назив Сребреница (Argentaro) Вук преузима од Вајнгартена и овај назив се највероватније односи на крајњи североисток Проклетија. На овакав закључак упућује карта која је објављена као прилог Вајнгартеновом делу. Источно од овог венца уцртан је Плав и Плавско језеро, које се налази са источне стране северног дела Проклетија. Поред тога, сам положај овог венца у односу на положај где је уцртана Шара такође иде у прилог овој тврдњи (Weingarten 1820: мапа: *Karte von Serbien*).

Највеће разлике у именовању планина, у односу на данашње називе, срећемо на простору источне Србије. Сам Вук на почетку дела наглашава да није сигуран за имена планина као што су Мосна, Голубиње и Ам, али је њихове називе и описе преузео од Вајнгартена (Караџић 1827: 25). Прва планина коју Вук помиње на том простору именована је као Мосна, за коју наводи да раздваја Поморавље од Сврљишке нахије и Црне реке и иде до Параћина (Караџић 1827: 32). Под овом планином Вук подразумева Ртањ, који и помиње као њен саставни део, затим планине Самањац, Честобродицу и друге планинске врхове између Књажевца и Параћина, који су посматрани као један планински венац. Од Параћина у правцу североистоку Вук је убицирао Голубињске планине, за које наводи да раздвајају Црну реку од Ресаве. Овде је врло јасно да се ради о Кучајским планинама, а на такав закључак упућује и карта Јована Бугарског из 1845. године (Илић 2019: 36). Даље наводи да Ајдучке планине одвајају Црну реку од Пожаревачке нахије. На основу овога видимо да је под Ајдучким планинама сматрао највероватније само Велики Крш, јер за Мироч наводи да је одвајао Поречку реку од неготинске крајине, што би значило да је под Мирочем подразумевао Дели Јован, Велики Гребен и Мироч (Караџић 1827: 32). Ови називи као што су Голубињске и Хајдучке планине, као и Мосна, ушле су из Вајнгартеновог текста и Милошевићевог превода истог текста из 1822. године у српску географску литературу и остале све док Јован Цвијић није објавио рад *Ка познавању крша Источне Србије* 1889. године, где је указао на нетачност ових назива, а нешто касније усвојио за њих назив Кучајске планине, како су често бележене у споменицима из ранијег периода (Цвијић 1889: 13; Цвијић 1996: 11-12).

Вук помиње још три планине на простору источне Србије, такође преузете од Вајнгартена. Прва је планина Ам, која је означена као венац који се спушта између Ресаве и Млаве ка Пожаревцу. Исту планину је учртао и Јован Бугарски на поменутој карти из 1845, а поводом тога Јован Гавриловић пише Вуку у априлу 1846. да на том простору не постоји наведена планина и да ју је Бугарски учртао јер се користио страним картама (*Вукова преписка* III 1909: 289). Шомрда, Лишковац и Мали Крш, планине између Поречке реке и Пека именоване су као Печке планине (Караџић 1827: 33).

Иако је на почетку рада нагласио да је хидрографију и рељеф Србије углавном описао на основу Вајнгартеновог дела, у погледу хидрографије Вук је исправио поједине грешке. Наводи да Срби многе реке називају именом Мораве, али да у Србији постоје четири веће реке под тим именом: 1. Западна или Босанска; 2. Јужна или Српска Морава која се зове Ибар; 3. Морава што тече поред Врање; 4. Источна или Бугарска Морава која се зове и Бинч-Морава. Посебно је значајан Вуков опис Западне Мораве, како је и он сам назива, јер је та река на картама била врло често погрешно учртана, или су аутори учртавали њен ток, а ту реку именовали као Ђетиња, или је нису уопште учртавали. На основу Вуковог описа био је јасан правац тока Западне Мораве, а исправљена је и грешка Вајнгартенове карте, где је Ђетиња представљена на месту данашње реке Голијске Моравице. Вук за Западну Мораву наводи да извире код планине Јавор. Оно што се може закључити, на основу анализе и географских карата и географских списа, јесте да се током готово читавог 19. века река Моравица, у највећем броју случајева, посматра као горњи ток Западне Мораве, у коју се потом улива Ђетиња и даље наставља свој ток ка истоку (Караџић 1827: 38; Гавриловић 1846: 170; Миленковић 1856: 278-280; Пирх 2012: 21-22; Гавриловић 1986: 76-77). Поред тога, Вук за разлику од Вајнгартена, наводи име Велике Мораве, иако је не наводи у списку четири Мораве, већ је посматра као Западну или Босанску Мораву. У тексту пише да након што се код Крушевца споји са Бугарском Моравом даље тече ка северу под именом Велике Мораве (Караџић 1827: 38). Назив Српска Морава за Ибар Вук преузима од Вајнгартена (Weingarten 1820: 89). Најмање тачних података Вук је имао око тока Јужне Мораве. Опис овог тока урадио је углавном на основу Вајнгартенове карте и података које је сам имао, тако да се ово његово излагање разликује од Вајнгартеновог текста. Вајнгартен наводи да Источна или Бугарска Морава извире из Шардага односно Шар-планине, док Вук не наводи тај податак. Уместо тога, Вук пише да Источна или Бинч-Морава

настаје из две мале Мораве, од којих већа извире у јужним граничним планинама. Под одредницом „јужне граничне планине“ Вук је подразумевао оне планине за које је сматрао да чине границу Србије и Македоније. Вук је знао тачно која планина се зове Шаром, што се види по његовом излагању на почетку овог текста, где каже „ако је Шара планина с ону страну Метоије, онда је она права граница између Србије и Арнаутске“ (Карацић 1827: 39). Према Вуковом опису, већа притока од које је настајала Источна или Бинч-Морава настављала је свој ток ка северу, у правцу Куршумлије, и испод тог места примала воде Топлице, те даље настављала ка Прокупљу, где се у њу, са десне стране, уливала Бинч-Морава. Овакав опис тока пружет је са Вајнгартенове карте, а он је то преузео са карата из ранијег периода (Илић 2021: 52-53). Од Куршумлије, Вуков опис тока Мораве се поклапа са током реке Топлице, а Бинч-Морава, коју помиње као десну притоку Мораве чији је ток поставио поред Куршумлије и Прокупља, заправо представља стварни ток Јужне Мораве, а то је заправо „Морава што тече поред Врање“ (Стојанчевић 2014: 32). Као изворишна места Дрине и Лима, Вук је означио Херцеговину, што је у складу са тадашњим схватањима територијалног опсега овог географског појма. (Карацић 1827: 34-35).

Свој списак села објављен у оквиру овог списка, у којем је набројао села сваке нахије у оквиру Београдског пашалука, Вук је 1828. године допунио списком села која су се налазила у тзв. отргнутим нахијама. Овај списак Вук је урадио готово у потпуности на основу пописа села до којег су дошли или који су урадили представници српских власти у пограничним нахијама, које су биле део тзв. отргнутих нахија, које су устаници имали под својом влашћу 1812. године, у време потписивања Букурешког мира (Списак села у отрнутим нахијама (1827). Београд: Државни архив Србије, Збирка Мите Петровића, сиг. бр. 6549). Једина нахија за коју Вук није имао списак села била је Крушевачка, а ни у оквиру архивске грађе не налази се списак села ове нахије. На основу Вукове преписке са Василијем Поповићем, кнезом Пожешке нахије, сазнајемо да је и за ову нахију пожешки кнез имао списак села, те га Вук моли да му што пре пошаље попис села, који му није послао у пролеће 1827. године. Очигледно Вук није дошао до пописа села у Крушевачкој нахији, али је из овог писма јасно да је списак села у Старовлашкој и Новопазарској нахији урадио на основу података које му је доставио кнез Васа Поповић. Тај исти списак пожешки кнез је доставио и кнежевој канцеларији (*Вукова преписка* IV: 115-117). Само у једном случају

Вук је променио назив нахије у кнежину и то код Ражња. У оригиналном документу стоји нахија Ражањ са својих 24 села (Караџић 1828: 222-234).

Вуков картографски рад ограничио се једино на преправку Вајнгартенове карте, која је послужила као основа за карту приложену уз књигу објављену 1829. године од стране Леополда фон Ранкеа *Die serbische Revolution: mit einer Charte von Serbien* (Ranke 1829: мапа: *Karte von Serbien*). Вук је најпре исправио Вајнгартенову карту тако што је српском ћирилицом исписао она места за која је мислио да треба да се нађу на карти, а потом је ту исправљену карту послао Ранкеу, на основу чега је он штампао карту Србије коју је објавио као прилог. Карту на којој се налазе Вукове исправке објавио је Г. Добрашиновић, при приређивању Вукових списа о Црној Гори (Караџић 1972: 275). Поред карте, као додаток овом делу ишао је и географски опис Србије, који је настао под Вуковим утицајем. Оно што је за нашу тему од посебног значаја јесте то што је Ранке одредио границе географског појма Србије и то од Саве и Дунава до Шар-планине. Ту област географске Србије Ранке је поделио на северну и јужну, при чему је северна била она која се простирала од Западне и Јужне Мораве на север, а јужна од долина те две реке до Шар-планине. Овај Ранкеов додаток објављен је на српском језику у четвртом тому *Летописа Матице српске* за 1842. годину (Јагодић 2016: 22-25).

У погледу географског знања Вука Караџића, важно је одговорити на питање где је Вук постављао границу између Србије и суседних територија. Граница између Србије и Босне је била јасна и означена је на Дрини до Вишеграда (Караџић 1827: 26). Од Вишеграда граница је ишла током Лима, који је раздвајао Србију од Херцеговине. Ипак, Вук је као део Херцеговине рачунао и манастир Милешеву који се налази источно од Лима, али и територију Нове Вароши, Сјенице и Прибоја, што се види по исправци Вајнгартенове карте. Те области су углавном сматране као саставни део Босне (Караџић 1818: 369, 399; Караџић 1852: 328, 357). Именовање територије до манастира Милешеве на истоку као Херцеговина је свеприсутно у географској литератури прве половине 19. века, као и у историјским изворима насталим на том простору током читавог новог века (Спасић 1845: 44; Миленковић 1866: 273). Јужну границу Србије Вук је јасно поставио још у критици 1820. године, наводећи Шар-планину као праву границу Србије и Арнаутске.

У излагању о рељефу, Вук је истакао и своје схватање границе Србије и Бугарске у њеном југоисточном делу. Наиме, наводи да на месту

где грана планина која се преко Шаре пружа ка истоку напушта Србију и иде у Бугарска, одваја се од ње група планина под именом Суве планине, „која дели Србију од Бугарске“, и простире се до Ниша. Према овом Вуковом схватању Пирот би био град у Бугарској. Такође, и Тимок је наведен као граница Србије и Бугарске. На јужним међама Србије, онде где је Вук смештао Стару планину, додирале су се Србија и Македонија. Јасно је да Вук прихвата тумачење географског пространства Македоније онако како су је схватили западни географи, до којег је дошао преко Вајнгартена, будући да сам није имао довољно географских података о територијалном опсегу Македоније (Карацић 1827: 27, 32).

Након што смо указали на Вуково схватање географског појма Србије и Старе Србије, његово знање о рељефу и хидрографији, остало нам је још да укажемо на Вуково поимање српског етничког простора. Најважнији спис у којем је Вук изразио своје схватање граница српског етничког простора написан је 1836. године, а објављен тек 1849. године, а реч је о већ помињаном спису *Срби сви и свуда*, објављеном као саставни део *Ковчежића за историју, језик и обичаје Срба сва три закона*. Међутим, Вук је схватање српског етничког простора које је изнео у поменутом спису, претходно навео и у *Географско-статистичком опису Србије*. Области које је Вук сматрао српским етничким простором биле су: Србија (у њеном географском значењу, подразумевајући под њом и Метохију, коју Вук посебно наводи), Босна, Херцеговина, Зета, Црна Гора, Банат, Бачка, Срем, десно Подунавље од Осиека до Сентандреје, Славонија, Хрватска, Далмација и јадранско приморје од Трста до Бојане. Две најспорније области биле су Македонија и Арнаутска. Вук је знао да ове две територије насељавају Срби, али није знао докле се протеже јужна граница српског етничког простора. Приликом свог боравка на Цетињу, Вук је разговарао са двојицом становника из области Дебра, који су му дали информације да на простору ове области има доста српских села и да становници говоре српским језиком, тј. истим оним језиком који су и ти становници говорили, између српског и бугарског, али ближе српском. У речнику из 1852. године Вук пише да се српски језик говори у Дебру, Кичеву, Тетову и Гостивару и даље остављајући питање простирања територије српског етничког простора на југу отвореном. (Карацић 1827: 77; Карацић 1849: 2; Стојанчевић 2014а: 197; Јагодић 2016: 81-82).

Оно на шта је важно скренути пажњу јесте шта је за Вука била одредница нације у том периоду и на основу којих извора је Вук означио

наведене територије као српски етнички простор? Одредница нације за Вука био је језик (Суботић 2008: 241). Јасно је да за Вука није одредница религија („закон“), иако сам наглашава да за становнике је то било често показатељ њихове националне припадности. Идеју о језичкој целини становника црногорских, далматинских, херцеговачких, босанских, српских, хрватских, славонских, сремских, бачких, банатских (осим Влаха) изнео је Доситеј Обрадовић још 1783. године у писму Харалампију (Иванић 2011: 625). Затим у делу *Мезимацъ г. Досивеа Обрадовича* објављеном постхумно од стране Павла Соларића 1818. године, идеја о језичкој целини пренета је и на народну целину, односно нацију, те тако Доситеј пише: „најпростіи Србинъ изъ Баната или изъ Бачке, онъ е у Сербіи, у Босны, у Херцеговины, у Далмаціи, поготову и Хорватској, у Славоніи и у Срему, у своемъ истомъ родњеномъ езыку, и Народу; био онъ восточнога, или римскога исповѣданія“ (Обрадовић 1818: 42). Поред Доситејевог рада, Вук је користио и дело Димитрија Давидовића из 1821. године *Дѣјаніа къ историі србскога народа*. На то јасно упућује списак претплатника Давидовићевог *Забавника за годину 1821*, међу којима се помиње и Вук Стефановић (Давидовић 1821: 171). У оквиру овог дела, Давидовић је набројао земље у којима живе Срби и Вук је углавном прихватио његов територијални опсег српског етничког простора, с тим што је Вук јасно одредио најсевернију и најјужнију тачку српског етничког простора дуж јадранске обале: од Трста до Бојане (Караџић 1849: 2). За разлику од Давидовића, Вук је био упознат са чињеницом да је српски народ живео и јужно од Шар-планине и скопске Црне Горе.

О Вуковом географском знању о Србији и етнографском о Србима, закључак треба извести на основу онога што се знало о географији Србији у тренутку када Вук саставља своје географске и етнографске списе. Чињеница да је његов географски опис Србије други географски спис посвећен искључиво Србији и да је тај рад писао на основу само једног дела довољно говори о тешкоћама са којима се Вук сусретао, притом исправљајући Вајнгартенове погрешке и јасније дефинишући географски појам Србије, на основу података које је имао о српској прошлости. Поред тога, треба додати и податак да Вук географију Србије пише у времену када је у погледу географских појмова на Балкану владала конфузија. С једне стране били су појмови настали под утицајем класичних знања и повлачења граница на основу њих, а са друге стране били су присутни остаци свести о

средњовековној прошлости и њен утицај на схватања географије. Комбинујући та два елемента, као и знања о српском језику, Вук дефинише географску Србију, делимично и Стару Србију, али и српски етнички простор.

НЕОБЈАВЉЕНИ ИЗВОРИ

Списак села у отрнутим нахијама (1827). Београд: Државни архив Србије, Збирка Мите Петровића, сиг. бр. 6549

ОБЈАВЉЕНИ ИЗВОРИ

Пирх, О, Д. (2012). *Путовање по Србији у години 1829*. Београд: Службени гласник.

Вукова преписка III (1909). Приредио Љ. Стојановић. Београд: Државна штампарија Краљевине Србије.

Вукова преписка IV (1909). Приредио Љ. Стојановић. Београд: Државна штампарија Краљевине Србије.

ЛИТЕРАТУРА

Васовић, М. (1987). Вук Караџић и наша географија. *Гласник Српског географског друштва*, 67(2), 3–17.

Вукановић, Т. (1947). Вуков рад на проучавању наше земље и народа. *Гласник Српског географског друштва*, 27, (1947), 32–48.

Гавриловић, Ј. (1846). *Рѣчникъ географійско-статистичный Србіс*. Београд: У Правителственой Књигопечатњи.

Давидовић, Д. (1821). *Забавникъ за годину 1821*. Беч.

Иванић, Д. (2011). „Срби сви и свуда“ пред Европом: интеркултурални видокруг Вуковог дела. *40. научни скуп слависта у Вукове дане, Београд 8-11. IX 2010, Српска књижевност и европска књижевност*. Београд: Филолошки факултет, Међународни славистички центар, 625-633.

Илић, Ж. (2019). Јован Бугарски и Карта Књажевства Србије. *Српске студије*, 10, 25-41.

Илић, Ж. (2021). Велика, Западна и Јужна Морава на географским картама од 16. до средине 19. века. У: С. Рајић (ур.), *Алексинач и Поморавље у прошлости* (pp. 39-64). Алексинач: Центар за културу.

- Јагодић, М. (2016). *Србија и Стара Србија (1839-1868). Наслеђе на југу*. Београд: Еволута.
- Караџић, В, С. (1818). *Српски рјечник истолкован њемачким и латинским ријечма*. Беч: Штампарија Јерменског манастира.
- Караџић, В, С. (1827). Географическо-статистическо описаније Србије. *Даница. Забавник за годину 1827*, 25-120.
- Караџић, В, С. (1828). Имена села у Србији изван пашалука Бијоградскога. *Даница. Забавник за годину 1828*, 222-234.
- Караџић, В, С. (1849). Срби сви и свуда. У: *Ковчежић за историју, језик и обичаје Срба сва три закона* (pp. 1-27). Беч: Штампарија Јерменског манастира.
- Караџић, В, С. (1852). *Српски рјечник истумачен њемачкијем и латинскијем ријечма*. Беч: Штампарија Јерменског манастира.
- Караџић, В, С. (1898). *Српски рјечник истумачен њемачкијем и латинскијем ријечма*. Београд: Штампарија Краљевине Србије.
- Караџић, В, С. (1970). Примедбе поводом списка *Über Serbien, mit einer Karte, von A. von Weingarten*. Списак места уз Вајнгартенову карту Србије. Исправке и допуне на примерку Вајнгартенове карте. У: Г. Добрашиновић (пр.), *О Црној Гори. Разни списи*, (pp. 243-278). Београд: Просвета.
- Миленковић, Ј. (1866). О рекама у Србији. *Гласник Српског ученог друштва*, 2, 265-283.
- Обрадовић, Д. (1818). *Мезимаць Г. Досіѳеа Обрадовича : Часть Втора Собранія разныхЪ НравоучителныхЪ Вещей вЪ пользу и увеселеніе*. Приредио П. Соларић. Будим: Изъ Печатнѣ Кралѣв. Мадѣар. Свеучилища.
- Радојчић, Н. (1927). *Географско знање о Србији почетком 19. века (са две карте у прилогу)*. Београд: Географско друштво.
- Ranke von L. (1829). *Die serbische Revolution: mit einer Charte von Serbien*. Hamburg: F. Perthes.
- Спасић, М. (1845). Земљописаніе целогъ света. Београд: у Књигопечатњи Књажества Србскогъ.
- Стојанчевић, В. (2014). Вукова знања о историјског географији, историјској етнографији и демографији Србије Првог и Другог српског устанка. У: В. Стојанчевић, *Вук Караџић: култура и историја. Вуково дело о српском народу и његовој култури (расправе и чланци)* (pp. 25-49). Нови Сад: Прометеј.

- Стојанчевић, В. (2014а). Једна велика неиспуњена Вукова жеља. У: В. Стојанчевић, *Вук Караџић: култура и историја. Вуково дело о српском народу и његовој култури (расправе и чланци)* (pp. 62-66). Нови Сад: Прометеј.
- Суботић, М. (2008). Вук Караџић и Хрвати. У М. Марковић (Ур.), *Друштвена и политичка мисао Вука Караџића. Зборник радова са научног скупа Српске академије наука и уметности, одржаног 16. и 17. новембра 2005. године у Српској академији наука и уметности у Београду* (pp. 239-253). Београд: Завод за уџбенике.
- Терзић, С. (1996). Стара Србија – настанак имена и знања о њој до 1912. *Историјски часопис*, 42-43, 91-110.
- Цвијић, Ј. (1889). Ка познавању крша Источне Србије. *Просветни гласник*, 10, 1-15, 62-73, 131-139.
- Цвијић, Ј. (1996). Географска испитивања у области Кучаја у Источној Србији. У: *Морфологија и хидрографија Источне Србије*, Сабрана дела Јована Цвијића, књ. 13. Београд: Српска академија наука и уметности – Завод за уџбенике и наставна средства.
- Шешум, У. (2017). *Србија и Стара Србија (1804-1839)*. Београд: Филозофски факултет.
- Weingarten, A. (1820). Über Serbien . *Österreichische militärische Zeitschrift*, I, 62-112.